

ВПЛИВ ДЕРЖАВНОЇ СОЦІАЛЬНОЇ ПОЛІТИКИ НА РІВЕНЬ ДОБРОБУТУ ДОМОГОСПОДАРСТВ

Бурлуцький С.В., к.е.н., доц.

Донбаська державна машинобудівна академія

Зростання витрат домогосподарств є основним рушієм позитивної динаміки валового внутрішнього продукту. У свою чергу первісною умовою реалізації цього процесу є достатнє фінансове забезпечення процесу споживання. Несистемний характер результатів досліджень у цій сфері, їх розрізненість потребує більш комплексного підходу до визначення як загального, так й елімінованого впливу екзогенних та ендогенних чинників що обумовлюють поведінку та стан домогосподарств.

Метою дослідження є аналізі впливу держави на рівень добробуту домогосподарств з ціллю визначення подальшої стратегії реформування соціальної політики України.

Домогосподарство-система, як складне поєднання осіб та належних їм прав власності, інтегровано у системи більш високого рівня що забезпечує ринкову реалізацію належних чинників виробництва та отримання відповідного доходу. Недостатність цього доходу або взагалі неможливість ринкової реалізації наявних ресурсів і є найбільш гальмуючим чинником як індивідуального, так і загальнонаціонального економічного розвитку. Отже держава використовуючи економічні, правові важелі повинна реалізувати систему заходів спрямованих на компенсацію дефіциту ресурсів домогосподарств.

Співвідношення сукупних ресурсів до прожиткового мінімуму є оцінкою умовної кількості одиниць трудових ресурсів реалізованих домогосподарством. Наголос на умовності цього показника обумовлюється сукупністю чинників. По-перше, реалізація трудових ресурсів на ринку забезпечує дохід рівний оплаті праці, а величина оплати праці більша прожиткового мінімум (принаймні нормативно). По друге, ресурси домогосподарств також складаються з елементів не пов'язаних безпосередньо з реалізацією спроможності до праці – це соціальні надходження, допомоги, отримані позики та ін. Саме така неоднорідність джерел та форм надходження ресурсів і обумовлює необхідність використання запропонованого відносного показника. Для визначення ступеню впливу зміни складових ресурсів домогосподарства на зміну умовної кількості трудових ресурсів використовується метод пропорційного поділу. Модель кількості трудових ресурсів та відповідні обумовлюючі чинники представленні функціями (1-5). Кількість реалізованих одиниць праці пов'язана прямою залежністю з вартісним показником ресурсів

домогосподарства. Отже коефіцієнт пропорційності (K) характеризуватиме ступінь трудової оцінки кожного з джерел ресурсів:

$$K = \frac{\Delta QL}{\Delta Ird + \Delta Inrd + \Delta Isd + \Delta Iin}; \quad (1)$$

$$\Delta QL(Ird) = K \times \Delta Ird; \quad (2)$$

$$\Delta QL(Inrd) = K \times \Delta Inrd; \quad (3)$$

$$\Delta QL(Isd) = K \times \Delta Isd; \quad (4)$$

$$\Delta QL(Iin) = K \times \Delta Iin. \quad (5)$$

Такі чинники впливу, як ринковий дохід (Ird), неринковий дохід ($Inrd$), інші доходи (Iin) пов'язані з реалізацією у тій або іншій формі ресурсів належних домогосподарству. Чинник соціальних допомог, пільг та субсидій (Isd) – обумовлюють компенсацію з боку держави ринкової неконкурентоспроможності ресурсів.

Результати аналізу показують, що у 2010 році порівняно з 2001 роком обсяг одиниць праці реалізованих домогосподарством збільшилася на 2,522 одиниці і досягла середнього значення 4,088 одиниць на місяць. У найбільшому ступені ця динаміка обумовлена зростанням безпосередньої ринкової реалізації трудових ресурсів на 1,495 одиниць. Державно компенсація склала 0,704 умовних одиниць трудових ресурсів.

Деталізований аналіз 2000-2010 років вказує на зростаючий тренд ринкової ефективності реалізації трудових ресурсів. Якщо у 2001 році вплив цього показника забезпечив збільшення результативного показника на 0,107 одиниць, то у 2008 році – 0,865 умовних одиниць. У 2000-2004 роках переважав від'ємний тренд ефективності неринкового доходу, у 2005-2008 роках – тренд свідчив про зростання ефективності. З позицій соціальної допомоги спостерігається цікава ситуація. Сукупні грошові ресурси домогосподарств за рахунок державного втручання зростали на 260,58 грн. та 798,89 грн. Але у відносному вимірюванні кількість одиниць праці компенсованих державою скорочувалася відповідно на 0,217 та 0,457 одиниць. Таким чином незважаючи на зростання обсягу ресурсів добробут домогосподарств не тільки не стабілізувався у «кризовий період», а й продовжує скорочуватися.

В цілому, на підставі проведеного аналізу, можна зробити висновок, що державна соціальна політика здійснює досить значний вплив на рівень добробуту домогосподарств, що знаходить в своє відображення як в зростанні рівня соціальних гарантій взагалі, так і в збільшенні обсягу соціальних допомог, пільг та субсидій в складі сукупних ресурсів. Втім, рівень відповідності соціальних надходжень поточним соціально-економічним умовам не досягає бажаного значення, що обумовлює необхідність перебудови системи державної соціальної підтримки домогосподарств.

Міжнародна стратегія економічного розвитку регіону: матеріали III Міжнародної науково-практичної конференції, м. Суми, 19-21 червня 2012 року / за заг. ред. О. В. Прокопенко. – Суми : СумДУ, 2012.- С. 17-19.